

Handläggare: Git Skog
Telefon: 508 36 217

Till
Äldrenämnden
den 9 februari 2010

Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen

Förvaltningens förslag till beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag till riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen.
2. Äldrenämnden föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige anta riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen.

Gunnel Rohlin
Direktör

Raili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Äldreomsorgen i staden har utvecklats, bland annat genom att valfrihet har införts inom vård- och omsorgsboenden och dagverksamhet samt möjlighet till korttidsvård utomlands. Förändringar inom verksamhetsområdet innebär ett behov av att revidera nuvarande riktlinjer.

Äldreförvaltningen har utarbetat ett förslag till riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS för personer 65 år och äldre (bilaga). Riktlinjerna vänder sig till chefer och biståndshandläggare inom äldreomsorgen. De föreslagna riktlinjerna ersätter nu gällande riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen, DNR 10593/2007, KF 2007-12-11.

Bakgrund

Socialtjänstlagen, SoL, är en ramlag som ger kommunerna handlingsutrymme för att utforma äldreomsorgen efter lokala förutsättningar och behov. Enligt lagen ska den enskilde tillförsäkras ”skälig levnadsnivå” och bistånd ska utgå från en bedömning av den enskildes individuella behov. Riktlinjer för biståndshandläggning, som fastställs av kommunfullmäktige, är ett komplement till gällande lagstiftning som ska ge stöd och vägledning i myndighetsutövningen.

Nu gällande riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen, DNR 105-93/2007, beslutades av kommunfullmäktige 2007-12-11. Sedan dess har äldreomsorgen i staden utvecklats bland annat genom att valfrihet har införts inom vård- och omsorgsboenden och dagverksamhet samt möjlighet till korttidsvård utomlands. Den 1 juli 2009 infördes en ändring i SoL gällande anhörigstöd. Korttidsvård utgör en viktig stödinsats för äldre varför kriterier för att beviljas korttidsvård behöver ses över. Den 1 januari 2010 infördes en ny Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Den 1 januari 2010 infördes också nya regler i HSL och SoL om individuell planering mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Kriterier för trygghetslarm bör ändras så att äldre som önskar trygghetslarm lättare ska kunna få beslut om det. I övrigt finns ett behov att förtydliga riktlinjerna så att bedömningar och beslut blir mer lika i staden. Mot denna bakgrund föreligger det ett behov av att nuvarande riktlinjer revideras.

Ärendet

Äldreförvaltningen har utarbetat ett förslag till riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS för personer 65 år och äldre (bilaga). Riktlinjerna vänder sig till chefer och biståndshandläggare inom äldreomsorgen. De föreslagna riktlin-

jerna ersätter nu gällande riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen, DNR 10593/2007, KF 2007-12-11.

Riktlinjerna tar upp lämplig lagtext, handläggning av ärenden, dokumentation i samband med handläggning av ärenden, stöd och hjälp för den som bor i ordinärt boenden, boenden för äldre, stöd till närstående och handläggning enligt LSS för personer 65 år och äldre.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för strategi och planering inom äldreförvaltningen i samarbete med representanter från fem stadsdelsförvaltningar och i samverkan med juridiska avdelningen inom stadsledningskontoret, överförmyndarnämnden samt socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen.

Äldrenämndens handikappråd, HKR, och Kommunstyrelsens pensionärsråd, KPR, har tagit del av ärendet den 2 februari 2010. De fackliga organisationerna har tagit del av ärendet i förvaltningsgruppen den 3 februari 2010.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Tillämplig lagstiftning, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Riktlinjerna inleds med ett avsnitt där de mest vanligen förekommande regelverk, som är tillämpliga vid handläggning av ärenden enligt SoL och LSS anges. Regelverk som utgått har ersatts och nya regelverk har lagts till.

Verkställighet av beslut

Avsnittet om verkställighet av beslut har kompletterats med ytterligare två stycken, rapporteringsskyldighet och särskild avgift.

Verkställighet av beslut innebär i stort att stadsdelsnämnden får avvakta med verkställighet av beslut på begäran av den sökanden om verkställandet sker inom ett valfrihetssystem. I stycket om *rapporteringsskyldighet* beskrivs kommunens skyldighet att till länsstyrelsen anmäla beslut som inte verkställts inom tre månader från det att beslutet fattats. Anmälan ska också göras till stadens revisorer. I det sista stycket om *särskild avgift* beskrivs att stadsdelsnämnden kan åläggas att betala särskild avgift om kommunen inte inom skälig tid tillhandahåller bistånd som någon är berättigad till.

Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk

Den 1 januari 2010 trädde en ny lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft. Lagen ersätter lagarna om rätt att använda samiska respektive finska och meänkieli hos förvaltningsmyndigheter och domstolar. Stockholms stad är en av de kommuner som ingår i förvaltningsområdet för finska, vilket bland annat innebär att enskilda har rätt att använda finska vid skriftlig och muntlig kontakt.

Handläggning av ärenden

Konsumentrådgivande funktion

Konsumentrådgivande funktion är ett nytt avsnitt som förtydligar biståndshandläggarens informationsansvar. Biståndshandläggaren kan ses som en konsumentrådgivare då de ska kunna ge så utförlig information att den enskilde kan göra sitt val.

Ickevalsalternativ

En nyhet är *ickevalsalternativ* som ska finnas att tillgå i de fall den enskilde inte vill, eller alls kan, välja utförare samt vid akut behov av insats.

Avgiftsbeslut

Avgiftsbeslut är ett nytt stycke som tillkommit på grund av att det framkommit behov av att förtydliga handlägningsprocessen om avgift. Att utreda och besluta om den enskildes avgift för hemtjänst, dagverksamhet och särskilt boende är myndighetsutövning och ska handläggas lika nogsamt som övriga myndighetsbeslut.

Trygghetskvitto

Nytt är också rutiner om "Trygghetskvitto". KF har den 1 december 2008 beslutat om införandet av trygghetskvitto inom äldreomsorgen. Rutinerna bygger på att landstingets ansvariga sjukvårdspersonal medverkar till att den enskilde får utskrivningsmeddelandet, trygghetskvittot.

Individuell planering mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten - gemensamma överenskommelser

Den 1 januari 2010 infördes nya regler i 3 f § HSL och 2 kap. 7 § SoL som innebär att kommun och landsting ska upprätta en individuell plan när den enskilde har behov av insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården. Bestämmelserna omfattar alla personer som behöver individuell planering för att få sina be-

hov tillgodosedda. Särskilt nämns grupper inom missbruk, äldreomsorg och psykiatri.

Stöd och hjälp för den som bor i ordinärt boende

Rätt att välja utförare

I detta avsnitt förtydligas den enskildes rätt att välja utförare av hemtjänst, ledsagning och avlösning bland de utförare som ingår i kundvalsmodellen. Den enskildes rätt att byta utförare och rutiner kring detta har också förtydligats.

Anställning av anhörig eller närstående

Anställning av anhörig eller närstående är av kommunen frivilliga åtaganden som inte är reglerade i SoL. Stadsdelsnämnden har att pröva om den enskilde är berättigad till det sökta biståndet eller inte. Frågan om vem som ska utföra de beslutade insatserna är att betrakta som verkställighet och ska därför inte tas upp till prövning enligt 4 kap 1 § SoL. Med detta följer att om den enskilde vill att någon anhörig eller närstående ska utföra de beviljade hemtjänstinsatserna ska biståndshandläggaren inte utreda och besluta om det, utan den delen av ansökan ska avvisas.

Trygghetslarm

Personburna trygghetslarm är ett viktigt tekniskt hjälpmedel för att öka tryggheten för den enskilde i bostaden. Nuvarande handläggningsrutiner för ansökan om trygghetslarm är att utreda och fatta ett biståndsbeslut enligt SoL. Detta innebär en ganska så omfattande handläggningsprocedur som kan jämföras med övrig handläggning av ärenden. Kriteriet för att bli beviljad trygghetslarm är idag oro. Vad som definieras som oro är inte alltid så lätt och kan variera.

För att underlätta för den enskilde föreslås i de reviderade riktlinjerna att det enda kriteriet som ska uppfyllas, för att beviljas ett trygghetslarm, är ålder, den enskilde ska ha fyllt 65 år. Trygghetslarm beviljas då enligt föreslagna riktlinjer och någon biståndsprövning behöver inte göras. Detta innebär en förenkling av handläggningsprocessen för biståndshandläggaren eller den som har till uppgift att handlägga ansökningar om trygghetslarm.

Den enskilde registreras i Paraplysystemet på sedvanligt sätt och betalar avgift enligt gällande avgiftssystem.

I Äldrelegationens förslag om trygghetsboende ska trygghetslarm ingå i själva boendet utan föregående biståndsprövning. Detta föreslås även i stadsledningskontorets förslag om trygghetsboende, DNR 327-1178/2009. Till trygghetsboende ska

den äldre kunna flytta, utan ett biståndsbeslut. Då trygghetsboende är ett ordinärt boende bör lika regler gälla för alla äldre i ordinärt boende.

Äldre med psykiska funktionsnedsättningar

Äldre med psykiska funktionsnedsättningar är en grupp som många gånger har behov som inte kan tillgodoses med traditionell hemtjänst. Här uppmärksammas biståndshandläggarna på dessa personers specifika behov och vikten av individuella bedömningar.

Rätt att välja dagverksamhet

Valfrihet inom dagverksamhet infördes den 1 juli 2009 och avsnittet om dagverksamhet har förtydligats med ett nytt stycke om den enskildes rätt att välja utförare av dagverksamhet.

Korttidsvård

Korttidsvård utgör en viktig stödinsats för äldre i ordinärt boende. Korttidsvård är en mycket strategisk insats i takt med att allt fler äldre önskar bo kvar i det ordinarie boendet. En väl fungerande korttidsvård är angelägen för att äldre i ordinärt boendet ska kunna uppehålla den fysiska förmågan och bo kvar i ordinärt boende ytterligare tid. Korttidsvård kan skjuta upp eventuell flytt till ett vård- och omsorgsboende. Det är dessutom angeläget att biståndshandläggarna, vid behov, ska kunna få möjlighet till bättre beslutsunderlag om den enskildes fortsatta behov av omvårdnadsinsatser. Korttidsvård är också en angelägen insatstyp för många som vårdar en närstående i hemmet.

I de föreslagna riktlinjerna har ett förtydliganden gjorts bland kriterierna för att tydliggöra möjligheten att bevilja korttidsvård.

Stöd till personer som vårdar eller stödjer närstående

Ändring i SoL

En ändring i 5 kap. 10 § SoL har genomförts som innebär att socialnämnden *ska* erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre som stödjer en närstående som har funktionshinder. Ändringen trädde i kraft den 1 juli 2009 och innebär en skärpning av kommunens ansvar för att erbjuda olika former av stöd och avlastning till nämnda grupp.

Individuellt utformat stöd

I föreslagna riktlinjer förtydligas att avlösning inte endast behöver innebära att den som vårdar lämnar hemmet, utan det kan också innebära att hemtjänstpersonalen tar med sig den som är i behov av hjälp ut på en promenad och att den som vårdar

då kan vara ensam kvar i bostaden. Stödet ska vara individuellt anpassat och utformas i samråd med berörda.

Korttidsvård utomlands - avlösning

Nytt i föreslagna riktlinjer är möjligheten till avlösning genom korttidsvård utomlands. Den som vårdar en närstående som beviljats korttidsvård utomlands ska, om så önskas, kunna följa med på utlandsvistelsen. Den som följer med får då bekosta sin del av resan själv.

Kostnadskonsekvens

Äldreförvaltningen bedömer att föreslagna riktlinjer inte kommer att medföra någon kostnadsökning för staden.

Bilaga

1. Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen